

20200629

Amelie Hillåker

Planarkitekt

Samhälle

Tel 0431-46 82 59

Ängelholms kommun, 262 80 Ängelholm

Angående skyddade arter på Kärra 1:9, Ängelholms kommun.

Kort bakgrund

Ekologigruppen utförde en naturvärdesinventering av fastigheten under våren 2019 och noterade då flertalet skyddade arter vilka tas upp här. Fältbesök utfördes då 2019-05-17, 2019-05-19 samt 2019-06-18. Området besöktes även 2020-06-08 i ett annat ärende.

Planer

Fastigheten består huvudsakligen av jordbruksmark. Vid inventeringen urskildes också en skogsdunge, en allé, ett vedupplag, en vattensamling och ett dike. Grundutförandet i situationsplanen visar att merparten av fastigheten kommer att tas i anspråk för byggnader och hårdgjorda ytor. Sydvästra delen (gammal deponi) kommer dock att lämnas obebyggd. Den befintliga vattensamlingen kommer att utökas och ingå i en stor dagvattendamm som bland annat avgränsar det bebyggda området och den gamla deponin. Den centralt belägna skogsdungen kommer att finnas kvar.

Arter

Arterna som tas upp här är skyddade i Skåne eller nationellt. Vid inventeringen noterades också storrams som är fridlyst enbart i Värmlands län.

Gulsparv *Emberiza citrinella*

Gulsparv är fridlyst enl. 4 § Artskyddsförordningen och upptagen i bilaga II i Bernkonventionen.

Arten noterades som stationär (sannolik häckning) i västra delen av fastigheten vid alla tre besöksstillfällena 2019 (Ekologigruppen 2020). Miljön är lämplig för arten med en kombination av buskmark, träd, brynmiljöer, gräsmark och åkermark.

Ekologi

Arten är mest talrik i anslutning till jordbruksmarker i södra och mellersta Sverige samt utmed norrlandskusten. Den är också vanlig på hyggen, kraftledningsgator och andra öppna eller halvöppna områden, dock helst i närheten av odlingsmarker. Den är en av de talrikaste fågelarterna på jordbruksmark, särskilt i mellanbygderna. I optimala åkermiljöer - med inslag av åkerholmar, bryn och buskmarker - finns rapporter om upp till 30 par/km², men tätheterna är oftast lägre. Inventeringar i Skåne på 2000-talet visade att tätheterna varierade från 1,5 par/km² i de mest intensivt brukade områdena till 9 par/km² på jordbruksmark i mellanbygderna.

Födan består hos vuxna gulsparvar till helt övervägande del av frön och växtdelar, där spannmål (främst havre) är ett viktigt inslag. Den föredrar därför jordbruksområden där det odlas spannmål. Ungarna matas på insekter, framför allt fjärilar (larver och imagos), skalbaggar och steklar. Vintertid födosöker den flockvis, ibland i tusental på t.ex. oskördade havreåkrar men oftare i grupper om 10–50 individer. De nyttjar gärna fågelmatningar, om det erbjuds havre eller annan spannmål.

Boet läggs på marken eller lågt i buske, ofta vid en stenmur, i ett dike, skogsbryn eller liknande. Oftast 3–5 ägg per kull, som ruvas i 11–14 dagar. Ungarna blir flygga efter knappt två veckor, men är beroende av föräldrarna för ytterligare en dryg vecka.

Hot

Gulsparv bedömdes som VU 2015 men minskningstakten har reducerats de senaste tio åren och bedöms nu som NT. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser antalet reproduktiva individer. Orsakerna till minskningen är okända men kan ha med rationalisering och ändrade brukningsmetoder inom jordbruket att göra. Minskningstakten har uppgått till 28 (20–30) % under de senaste 10 åren. Bedömningen baseras på ett för arten lämpligt abundansindex (standardrutter - svensk häckfågeltaxering). Beroende på vilka av de skattade värdena som används varierar bedömningen från Nära hotad (NT) till Sårbar (VU). Baserat på de troligaste värdena hamnar arten i kategorin Nära hotad (NT). Minskningstakten för den svenska populationen bedöms vara nära gränsvärdet för Sårbar (VU). (A2b).

Sett i ett tioårsperspektiv och över båda sommarprogrammen (punkt- och standardrutter) hade gulsparv ett relativt dåligt år 2019 (svensk fågeltaxering 2019).

Lokal bevarandestatus och förekomst

Arten är vanlig i nordvästra Skåne och en sökning på Artportalen (2000–2020) ger 2567 observationer i Helsingborgs, Höganäs samt Ängelholms kommun. Enbart i Ängelholms kommun har arten rapporterats 451 gånger på Artportalen under 2000–2020.

Bedömning av påverkan på livsmiljöer

Om grundstrukturen på områdets utveckling är i linje med nuvarande situationsplan kommer häckningsplatsen att tas i anspråk av byggnadsverk. Vidare kommer en stor del av livsmiljön och födosöksmiljön att omvandlas till bebyggelse och hårdgjorda ytor.

Möjliga skyddsåtgärder

Situationsplanen visar att det finns möjlighet att skapa nya, lämpliga livsmiljöer (buskage/brynmiljöer) i anslutning till dagvattendammen och den gamla deponin i den sydvästra delen.

Lokal population

Bedömningen är att arten är så talrik i NV Skåne att den lokala populationen inte kommer att påverkas även om inga skyddsåtgärder vidtas på eller i anslutning till fastigheten.

Röd glada *Milvus milvus*

Röd glada är fridlyst enl. 4 § Artskyddsförordningen. Den är också upptagen i fågeldirektivet 1, bilaga II i Bernkonventionen samt bilaga II i Bonnkonventionen samt prioriterad som art i Skogsvårdslagen.

Röd glada noterades som födosökande över området under fältbesöken 2019 samt 2020-06-08. Arten noterades dock inte som häckande på fastigheten (Ekologigruppen 2020).

Ekologi

Arten häckar gärna i omväxlande landskap med mosaik av öppna marker och skogar. Tidigare studier har visat en förkärlek för att häcka nära sjöar, och häckningsframgången var också högre hos par som häckade nära vatten. Boet läggs i träd, ofta högt och vanligen nära skogsbryn. Större slutna skogsbestånd undviks. Den kan häcka nära bebyggelse, som i parker eller i större trädgårdar, liksom intill trafikerade vägar. Oftast 2–3 äggs läggs i april, ruvas i 30 dagar och ungarna stannar i boet 45–50 dygn. Flygga ungar ses från början av juli.

Röd glada har ett brett födoval som varierar beroende på vad som finns tillgängligt, men framför allt fåglar (ungar eller ungfåglar), smådäggdjur eller trafikdödat vilt och avfall. I Skåne är ungfåglar av gråkråka, skata, råka och kaja vanligt förekommande under ungarnas botid, dessutom andra medelstora fågelarter som är vanliga i jordbrukslandskapet som ringduva, tofsvipa med flera, dessutom smådäggdjur och kanin. I revir nära sjöar är fisk ett värdefullt födotillskott. Rödgladan drar mycket starkt nytta av jordbruksaktiviteter som vallslåtter och skörd, och jagar ofta över traktorerna.

Äldre fåglar är till stor del stannfåglar, medan majoriteten av ungfågeln flyttar mot sydväst och övervintringsområden i främst Frankrike.

Hot

På nationell nivå föreligger för närvarande inga kända hot, men arten är nationellt rödlistad på grund av minskningar i vissa delar av utbredningen. Förföljelse och indirekt förgiftning av bekämpningsmedel, liksom landskapsförändringar, är de största hoten på internationell nivå men verkar inte drabbat de svenska rödgladorna. För närvarande verkar förändringarna i markanvändning gynna rödgladan i Sverige. Avverkningar av boträd eller i direkt anslutning till boträd. Sämre tillgång till föda på grund av att förändrad avfallshantering, särskilt vintertid. Rödgladan hör till de arter som ibland förolyckas i vindkraftverk, kraftledning och liknande.

Sett i ett tioårsperspektiv och över båda sommarprogrammen (punkt- och standardrutter) hade röd glada ett ovanligt bra år 2019 (svensk fågeltaxering 2019)

Lokal bevarandestatus och förekomst

Arten är vanlig i nordvästra Skåne och en sökning på Artportalen (2000–2020) ger 7579 observationer i Helsingborgs-, Höganäs- samt Ängelholms kommun. Enbart i Ängelholms kommun har arten rapporterats 1540 gånger på Artportalen under 2000–2020.

Bedömning av påverkan på livsmiljöer och lokal population

Om grundstrukturen på områdets utveckling är i linje med nuvarande situationsplan kommer en del födosökmiljöer att tas i anspråk.

Lokal population

Bedömningen är att arten är så talrik i NV Skåne att den lokala populationen inte kommer att påverkas av situationsplanen för Kärra 1:9.

Mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris*

Mindre vattensalamander är fridlyst i hela landet enligt 6 § artskyddsförordningen. Den är också upptagen i bilaga III i Bernkonventionen.

Vid fältbesök under maj 2019 noterades mindre vattensalamander i full gång med lek i vattensamlingen i västra delen av fastigheten (Ekologigruppen 2020).

Ekologi

Mindre vattensalamander är i huvudsak ett landlevande djur, men håller sig gärna året runt i närheten av sina lekvatten. Dessa lekvatten kan vara av olika typer och bestå av såväl tillfälliga som permanenta småvatten. Efter övervintringen vandrar djuren i april-maj till lekvatten där parning och äggläggning sker. Då leken avslutats går de tillbaka upp på land.

Äggen, som läggs ett och ett invirade i vattenvegetationen, kläcks efter 10 till 30 dagar. När salamanderlarverna vuxit till och utvecklats till fullvuxna djur (via metamorfos) påbörjas deras landlevande fas. Detta sker vanligtvis i augusti-september men under varma år redan i juli. Därefter stannar salamandrarna på land och återvänder inte till lekvatten förrän de är könsmogna, vilket sker vid två till tre års ålder för hanar och tre till fyra år för honor. Landmiljön består av skiftande fuktiga biotoper såsom skogsbryn, skogar och trädgårdar. Arten är nattaktiv och lever på insekter och andra småkryp. På dagen söker den gärna skydd under stenar, stockar, lövhögar eller på andra fuktiga plaster. För övervintring krävs frostfria platser såsom i stenrösen, hålor, skrevor och liknande.

Hot

Mindre vattensalamander har en stor utbredning och är relativt vanlig. Den är inte särskilt kräsen utan kan leka även i mycket små och tillfälliga vatten.

Utbredningsområdets storlek (EOO) överskrider gränsvärdet för rödlistning. Det finns inga tecken på betydande populationsförändring. De skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC).

Lokal bevarandestatus och förekomst

En sökning på Artportalen (2000–2020) ger 414 observationer i Helsingborgs, Höganäs samt Ängelholms kommun. I Ängelholms kommun har arten rapporterats 10 gånger på Artportalen under 2000–2020. Siffrorna går inte att jämföra med fågelobservationer då groddjur inte rapporteras alls i samma utsträckning som fåglar och arten förekommer därför i större utsträckning än vad siffrorna på Artportalen visar.

Bedömning av påverkan på livsmiljöer och lokal population

Om grundstrukturen på områdets utveckling är i linje med nuvarande situationsplan kommer vattenmiljön att utökas med betydligt större dagvattendammar. Utformningen på dammarna är direkt avgörande för om arten även fortsättningsvis ska nyttja dessa som lekvatten.

Möjliga skyddsåtgärder och anpassningar

Mindre vattensalamander föredrar små, fiskfria vattensamlingar framför större dammar och sjöar med fisk. Om hänsyn ska tas till arten rekommenderas därför att delar av den planerade dagvattendammen avgränsas och hålls nere i storlek för att göra dessa mindre attraktiva för fisk. Ett sätt att uppnå detta men ändå nyttja hela den tänkta ytan som dagvattendamm är att anlägga vikar med så pass höga trösklar att de enbart ansluts till den sammanhängande vattenmassan vid stora nederbörds mängder. Om möjligt är det lämpligt att göra detta även med den befintliga vattensamlingen som hyser mindre vattensalamander i dagsläget.

Vidare bör man ha i åtanke att salamandrarna även i fortsättningen ska kunna vandra till och från grönområden i väster och söder samt ha tillgång till övervintringsplatser i närheten (stenrösen).

För att ytterligare gynna arten bör dammen fortsatt ha solbelysta partier så det är bra om bården med träd kring dammen fortsatt hålls ganska lågvuxen, åtminstone längs den södra delen.

Lokal population

Mindre vattensalamander är relativt vanlig och bedömningen är att den lokala populationen inte kommer att påverkas även om lekmöjligheterna försvinner från fastigheten.

Gullviva *Primula veris*

Gullviva (Primula veris) är fridlyst dels enligt 8 § i Hallands, Skåne och Örebro län, dels enligt 9 § i hela landet.

Arten noterades i ett parti med trädgårdsutkast i en skogsdunge som ligger i anslutning till gården i den centrala delen av fastigheten (Ekologigruppen 2020). Dungen är ett av områdets objekt som hyser högst naturvärden och den norra delen bedöms ha höga naturvärden – naturvärdesklass 2. Delen av dungen där gullvivan noterades bedöms ha påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Ekologi

Gullvivan förekommer i Syd- och Mellansverige. Den växer i ängsmark, gräsmark och i skogar på mullrik mark. Den föredrar kalkrika jordar. Bladen sitter i en basal rosett och därför trivs gullvivan bäst i låg vegetation. Den missgynnas då omgivande vegetation blir för högväxt. (Källa Naturvårdsverket)

Hot

Gullvivan är inte rödlistad i den svenska rödlistan 2020 utan bedömd som livskraftig.

Lokal bevarandestatus och förekomst

En sökning på Artportalen (2000–2020) ger 73 observationer i Helsingborgs, Höganäs samt Ängelholms kommun. I Ängelholms kommun har arten rapporterats 11 gånger på Artportalen under 2000–2020. Flertalet av dessa härstammar från trädgårdar och utplanteringar.

Bedömning av påverkan på livsmiljöer och lokal population

Om grundstrukturen på områdets utveckling är i linje med nuvarande situationsplan kommer skogsdungen och området där gullvivan noterades att finnas kvar även vid en utveckling av fastigheten.

Med vänliga hälsningar,

Lars Salomon
Handläggare / Biolog M.Sc
+46 (0)46 10 67 67
lars.salomon@ekologigruppen.se

Referenser

Naturvärdesinventering av Kärra 1:9. NVT enligt SIS-standard. 2020-04-24.

Naturvårdsverket 2020. Gullviva. <https://www.naturvardsverket.se/Var-natur/Djur-och-vaxter/Fridlysta-arter/Fridlysta-blomvaxter/Gullviva/> (hämtad 2020-06-09)

Naturvårdsverket 2016. Fridlysta blomväxter, ormbunkar, lummer-, fräken-och barrväxter. <https://www.naturvardsverket.se/upload/var-natur/djur-och-vaxter/fridlyst/fridlysta-blomvaxter/artlista-fridlysta-blomvaxter.pdf> (hämtad 2020-06-09)

Artskyddsförordningen 2007: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svenske-forfattningssamling/artskyddsförordning-2007845_sfs-2007-845 (hämtad 2020-06-11)

Artfakta 2020. Gulsparrv: <https://artfakta.se/naturvard/taxon/emberiza-citrinella-103055> (hämtad 2020-06-11)

Artfakta 2020. Röd glada: <https://artfakta.se/naturvard/taxon/mihvus-mihvus-100082> (hämtad 2020-06-11)

Artfakta 2020. Mindre vattensalamander: <https://artfakta.se/naturvard/taxon/lissotriton-vulgaris-208242> (hämtad 2020-06-12)

Artfakta 2020. Gullviva: <https://artfakta.se/naturvard/taxon/primula-veris-221141> (hämtad 2020-06-11)

Svensk fågeltaxering 2020. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2019. <https://www.fageltaxering.lu.se/sites/default/files/files/Rapporter/arsrapportfor2019kf.pdf> (hämtad 2020-06-11).